

החיים, כמו שינוי מיעוטי הדם, שהראשונים הוכרחו להקזה, והאחרונים - הקזה סכנה להם. וכן בשינוי האקלימים ושאר עניני הטבע, וכמו שכתבו תוס' (ע"ז כד, ב, ד"ה פרה), ואפשר דהניתוחים שבזמננו לא היו מועילים בימים הראשונים" וכו', עכ"ל. הרי לנו צוהר התיבה אשר ממנו נוכל לראות ולהבין את עומק העניין. שהשי"ת יצר את טבעיות הטבע באופן כזה אשר בזה יכוין לחכמים את הדרך לקבוע ההלכה בהליכות עולם לו.

מעניין לענין ראוי לציין כאן דבר מופלא ששמעתי מאחי הבכור הגרד"צ ז"ל. שהעלה בפני החזון אי"ש את אשר כותב הרמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים: "וההלכות אשר עשה הרב הגדול רבינו יצחק ז"ל, הספיקו בעד כל החיבורים ההם, מפני שהם כוללות לכל תועלת הפסקים והדינים שצריך אליהם בזמננו זה, ר"ל זמן הגלות, ובאר שם כל הטעויות אשר נמצאו לאשר היו לפניו בפסקים, ואין תפישה עליו בהם אלא בהלכות מועטות לא יגיעו עד עשר בשום פנים" וכו', כלומר, הרמב"ם מסכים עם כל דברי הרי"ף בהלכותיו זולת מקרים בודדים שלא יגיעו לעשר. והנה המעיין בב' החיבורים כאחז, ברי"ף וביד החזקה להרמב"ם, יראה לכאורה מאות רבות של חילוקי דינים ביניהם, וכל הרואה בבית יוסף על הטור בד' חלקי השו"ע ימצא אלפי מחלוקות בין הרמב"ם והרי"ף, והיאך כתב הרמב"ם שלא יגיעו עד עשר

אמיתת דברי הרופאים, וא"כ איך נתישבו דברי חכמים אשר המה כמסמרות נטועים לעד? ותירץ: "ואף בטריות דמן ארכובה ולמעלה אין מעידין בזמנינו דמנתחים הרופאים וחיים, ואין לתמוה על זה, דבאמת נראה דברא הקב"ה רפואות אף לטריות, וכדאמר (ב"ב עד, ב) בסגולת אבן טבא שמחיה אף המתים, וכן מה שאמרו שם בסגולת עשב סמתרי. ואמר שמואל (ב"מ קז, ב) 'אי לאו זיקא, עביד סמתרא להרוגי מלכות וחיי'. ואמר בפסחים (נו, א) שחזקיה גנז ספר רפואות, ופרש"י: שהיו מתרפאין מיד. אלא שלא נתגלו בכל דור ודור ובכל מקום ומקום, ויש אשר נתגלו וחזרו ונשכחו, והכל ערוך ומסודר מאת הבורא ב"ה בראשית הבריאה, ונמסר לחכמים לקבוע הטריפות עפ"י רוח קדשם שהופיעה עליהם. והנה היה צריך להקבע בב' האלפים תורה [כדאמר בע"ז דף ט, א] דיני הטריות לדורות, וכדאמר (ב"מ פו, א) 'רבי ור' נתן סוף משנה, רב אשי ורבינא סוף הוראה', ואין לנו תורה חדשה אחריהם, והיו קביעות הטריות כפי השגחתו יתברך בזמן ההוא, ואותן המחלות שהיו פרוונקא דמלאכא דמותא בזמן ההוא, שלא נתן הקב"ה לברואיו אז רפואת תעלה להן, המה הטריות שאסרתן התורה בין בזמן ההוא ובין בזמן של הדורות הבאים, שמסר הקב"ה את משפטי התורה שלהן לחכמי הדורות ההם. ואפשר עוד, שלא בהתגלות סמי הרפואה ואופניהם לבד נשתנו בזמננו, אלא גם בשינוי הגופים

פעמי יעקב ★ גליון חודש אדר תשס"ה

לאור הממצאים האלו, הרי תמיהה גדולה בקביעת ההלכה, שהבית יוסף היה לו הוראה מן השמים שבכל הלכה והלכה יעמיד את שיטות הרי"ף, הרמב"ם והרא"ש ויכריע כשנים מהם נגד האחד, ואם אין העותק שלו מרב אלפס מדויק, ובכל אלו המקומות דעת הרי"ף כדעת הרמב"ם, א"כ יש לשנות הלכות רבות שהוכרעו מכח ההנחה שהרי"ף והרמב"ם חולקין בהם.

וכשהציע אחי את הדברים לפני התזון אי"ש ז"ל השיב לו, כיסוד הדברים הנ"ל. שחלילה מלהעלות על הדעת ולחשוב מחשבות זרות כאלו, דהיא הנותנת, מאחר ומן השמים הורו לבית יוסף ז"ל הכלל להכריע כשנים מתוך השלשה הנ"ל, לכן המציאו לו מן השמים את הרב אלפס שהיה בעותק האיטלקי, שיחשוב על דברי הר"ש שהם דברי הרי"ף, בכדי שיכריע ההלכה כפי שהכריע. וזוהי הסיבה שמן השמים העלימו הרבה כתבי ידות של ראשונים מעיני הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, בכדי להניעם לפסוק כפי שפסקו, ולכן גם אם בזמנינו מתגלים בגנוזות אלו הכתבים, טובים הם לפלפולה של תורה, אך לשנות ההלכה על פיהם - לא יתכן, עכדה"ק.

זהו המבט אל ההלכה לא מזוית ראייה מדעית ושכלית, אלא מתוך אמונה טהורה בהשגחה פרטית מלעילא. שבמידה זו שהשי"ת קבע בתורה"ק לסימנא בהלכות טריפות שטריפה אינה חיה, ולשם כך יצר הטבעיות של חיה ושל אינה חיה כפי

בשום פנים? אך כשצלל אחי זצ"ל במים האדירים בתשובות הרי"ף, נתגלה לפניו המראה הגדול, כי אכן באותן נושאים אשר נראים ברי"ף שהן שנויים במחלוקת עם הרמב"ם, בתשובותיו של הרי"ף דבריו מכוונים לדעת הרמב"ם. ואם כי מדברי הרמב"ם סרה התמיהה, אך גדלה כעת ביתר שאת התמיהה על הרי"ף עצמו, שקשה להדחק ולומר שבריבוי ההלכות האלו חזר בו מדבריו בהלכותיו, ולכן לא נלאה אחי ז"ל מלחפש עד אשר יגע ומצא שבכל עותקי רב אלפס הנמצאים בגנוזות לא נמצאו אלו הקטעים הללו בתוך הכתב יד של הרי"ף עצמו, אלא נכתבו בצד ההלכות ועליהם חתום שם הכותב - 'ר"ש'. ואם כן הגענו לנקודת האמת, כי אכן אין הרמב"ם חולק עם הרי"ף יותר מעשר פעמים, ודברי הרי"ף בתשובותיו תואמות את חיבורו המקורי רב אלפס, וכל התוספות המה של אחד התלמידים הנקרא בשם 'ר"ש' ולא הרי"ף חתום עליה. אלא שבידי הבית יוסף נפל עותק שהמעתיק טעה והכניס דברי הר"ש לתוך דברי הרי"ף, ולכן העתיק הב"י בכל מקום את דברי הר"ש כאילו הם דברי הרי"ף בעצמו. ואכן בעותק של פסקי הרי"ף מאיטליה - שלפי דברי החיד"א ז"ל הוא העותק אשר היה למראה עיני הבית יוסף - מצא אחי זצ"ל שנמצאים הקטעים אלו בתוך הכתב יד של הרי"ף... ברם, כאמור, בודאי טעות יש באותו עותק, כי בכל שאר העותקים הם הג"ה בשם ר"ש וגם דברי הרי"ף בתשובותיו והרמב"ם בפירוש המשניות מוכיחים כך.

פעמי יעקב ★ גליון חודש אדר תשס"ה